

SVENSKT TECKENSPRÅK SOM MODERSMÅL

Er skola har för närvarande barn hos er som använder svenskt teckenspråk som kommunikation i hemmet ända sen födelsen. Med andra ord är svenskt teckenspråk tillsammans med svenska eller annat talat språk deras modersmål. Därför har dessa barn rätt till att få svenskt teckenspråk som modersmålsundervisning.

Ur LGR 11: *Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden.*

CODA

CODA är en förkortning på engelska (Children Of Deaf Adult). På svenska säger man ”hörande barn till döva föräldrar” men akronymen CODA används även i Sverige.

Att vara hörande barn till döva föräldrar innebär att leva i två olika världar vilket berikar men också skapar en viss undran. Som när pedagoger tycker att barnet kan agera tolk mellan pedagogen och föräldern, det är aldrig ett barns ansvar!

Till skillnad från förr i tiden behöver de idag inte hjälpa sina föräldrar med varenda liten vardagssituation utan CODA-barn idag har en naturlig uppväxt, precis som ett barn som växer upp i en hörande familj, enda skillnaden är att mamma och/eller pappa inte hör och att hela familjen använder teckenspråk.

CODA-barn är en grupp barn som kan ha väldigt många skilda livserfarenheter, och är därför inte alltigenom lik, även om det finns väldigt många typiska drag och beteendemönster. Att barnen har teckenspråk som modersmål innebär att ögonkontakt har en central roll i kommunikationen, även när barnen använder talspråk. Det kan förklara varför barnen ibland inte uppmärksammar tillrop när de inte har ögonkontakt.

MODERSMÅLSUNDERVISNING ENLIGT LAGBESTÄMMELSER

Skollag (2010:800)

7 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

- 1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och*
- 2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.*

CODA-barn använder teckenspråk dagligen i hemmet och då det är barnens självklara modersmål har de stora kunskaper i språket.

Nedanstående citat är hämtat ur *Språklagen (2009:600)* "Lagens innehåll och syfte.

1§ I denna lag finns bestämmelser om svenska språket, de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Lagen innehåller även bestämmelser om det allmännas ansvar för att den enskilde ges tillgång till språk samt om språkanvändning i offentlig verksamhet och i internationella sammanhang.

8§ Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

9§ Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket."

När man läser lagtexten så framgår det att teckenspråket anses ha en särställning och vara viktigt att vårda. Staten anser att teckenspråket har samma status som de övriga nationella minoritetsspråken.

"14§ Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Därutöver ska

1. den som tillhör en nationell minoritet ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket.

2. den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket.

CODA- barn har goda och tydliga skäl till att lära sig sitt modersmål, framför allt för att de använder teckenspråk dagligen i deras livsviktiga kommunikation med deras föräldrar. Men det är också viktigt och kan vara avgörande för en god kunskapsinhämtning.

Det svenska teckenspråket hör inte till de fem nationella minoritetsspråk för vilka Sverige skrivit under Europarådets konvention. Svenskt teckenspråk uppfyller dock dessa två kriterier för vad som kan betraktas som nationellt minoritetsspråk – det är t.ex. tydligt ett helt eget språk och det har använts under mycket lång tid i Sverige. Statsmakterna har flera gånger också uttalat att teckenspråket bör ha en ställning i det svenska samhället "som motsvarar de officiella minoritetsspråken". Det är därför ofta motiverat att se det svenska teckenspråket som ett sjätte minoritetsspråk.

De flesta kommuner kräver minst fem barn för att de ska få rätt till modersmålsundervisning. Barnen behöver inte befinna sig i samma stadie åldersmässigt eller språkmässigt och inte heller rent fysiskt bilda en grupp. Det kan innebära att en pedagog åker ut till fem olika skolor och har individuella undervisningar. Man får erbjuda elever modersmålsundervisning även om lagkravet inte uppfylls, några kommuner har tolkat lagen felaktigt dvs. att det måste vara fem elever.

Bestämmelserna om ett minimum på fem elever för att bedriva modersmålsundervisning gäller inte de nationella minoritetsspråken och detta minimum ska inte heller gälla för det svenska teckenspråket då teckenspråket har en särställning och ska ses som ett minoritetsspråk. Det betyder att om en elev eller förälder efterfrågar modersmålsundervisning i teckenspråk, så bör kommunen eller utbildningsanordnaren tillhandahålla undervisning i teckenspråk som modersmål.

SPSM

SPSM, Specialpedagogiska skolmyndigheten, erbjuder CODA-barnen, att med start i vårterminen av årskurs 1 fram till gymnasiet, varje termin gå en veckas teckenspråksutbildning på en SPSM skola.

Syftet med denna teckenspråksutbildning är förutom att lära sig/utveckla sitt teckenspråk få vistas i en teckenspråkig skolmiljö och träffa andra barn som också har döva föräldrar. Känna en samhörighet och få kunskap om dövas historia, kultur och samhällsliv.

Många CODA-barn får vänner för livet efter att ha träffat samma kurskamrater i si sådär tio år och detta är givande och stärkande för deras identitet.

Det är viktigt att ni som skola låter er elev få gå på denna teckenspråksutbildning en vecka varje termin och det kostar inget för er skola.

Kontakt: www.sdur.se/coda

